
BOUWSTENEN

VOOR DE 21^e EEUW

20
Senioren 00

verkiezingsprogramma 1998 - 2002

INDEX

ALGEMENE UITGANGSPUNTEN.
KERNPUNTEN VAN BELEID.
OPENBAAR BESTUUR.
OUDEREN EFFECT RAPPORTAGE.
INVESTEREN IN ZORG.
ONDERWIJS EN OPLEIDING.
BESTRIJDING VAN LEEFTIJDSDISCRIMINATIE.
DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN
EN RUIMTELIJKE SCENARIO'S.
TRENDBREUK IN HET RUIMTELIJK BESTEMMEN.
HUISVESTING.
OPENBAAR VERVOER
FINANCIËN.
EUROPESE MONETAIRE UNIE (EMU).
ARBEID EN INKOMEN.
RECHT OP ARBEID.
RECHT OP EEN REDELIJK INKOMEN.
LASTENDRUK.
PENSIOENEN.
ONTWIKKELINGS-SAMENWERKING.
INTEGRATIE VAN ALLOCHTONEN.
VLUCHTELINGEN.
MILIEU, NATUUR EN LANDBOUW.
VREDE EN VEILIGHEID.
JUSTITIE.
EUTHANASIE.
SENIOREN EN VEILIGHEID.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

2011
Senioren

ALGEMENE UITGANGSPUNTEN.

Senioren2000 is een politieke partij die zich nauw verwant weet met de ouderen-emancipatiebeweging en maakt daar deel van uit. Als politieke partij komt Senioren2000 op voor het persoonlijk en maatschappelijk welzijn van alle mensen: jong en oud zijn samen verantwoordelijk voor de samenleving. Senioren2000 vindt dat ouder worden en ouder zijn een voorrecht mag worden genoemd.

De **emancipatie** van de Senioren is door henzelf op de maatschappelijk- en politieke agenda geplaatst. De afgelopen decennia is de situatie van de Senioren in de samenleving radicaal van karakter veranderd. Door de economische omstandigheden is de leeftijd waarop men "oud" genoemd wordt aanzienlijk verlaagt naar 55 jaar en nog jonger. Dit ontnemt aan mensen een actieve identiteit. De ontwikkeling van de medische technologie zorgt er voor dat mensen onder redelijk vitale omstandigheden een hoge leeftijd kunnen bereiken. Het proces van doorgaande individualisering zorgt er ondermeer voor, dat men een levensstijl aanneemt die gebaseerd is op zelf-redzaamheid.

In de praktisch achter ons liggende twintigste eeuw is het politieke handelen beheerst geweest door de tegenstelling tussen werknemers- en werkgeversbelangen. Deze belangenstrijd werd vooral gekenmerkt door het stellen van eisen op basis van het meer- of minderprincipe. In de nederlandse overleg-economie is deze klassieke "links-rechts" tegenstelling langzamerhand achterhaald.

Senioren2000 is van mening dat in de komende jaren en op weg naar de 21e eeuw, wanneer de vergrijzing op haar hoogtepunt komt, de politieke prioriteit ligt in het verbeteren van de kwaliteit van het bestaan.

De mens en de zorg voor elkaar moeten centraal komen te staan!

Zorg is een oorspronkelijk goed in het menselijk bestaan en een vitale en onmisbare activiteit van het sociale leven. Tevens is zorg het politieke uitgangspunt voor de inrichting van een duurzame samenleving. Het is de taak van de huidige generaties een leefbare wereld na te laten aan komende generaties. Vanuit deze visie wil **Senioren2000** ruimtelijke- en sociale toekomstscenarios verder uitwerken.

Senioren2000 wil dat ouderen maximaal deel kunnen nemen aan de samenleving in al haar facetten. Hiertoe is het nodig dat belemmeringen, die deze maatschappelijke participatie blokkeren, worden weggenomen. Om die reden verzet **Senioren2000** zich tegen leeftijdsdiscriminatie.

Binnen de Nederlandse overleg-economie moeten ouderen deel kunnen nemen aan die overlegorganen die beslissingen nemen over zaken die Senioren aangaan, zoals bijvoorbeeld de oudedagsvoorzieningen. Tot op heden ontbreken de ouderen als partner in de overlegorganen van werkgevers- en werknemersorganisaties. **Senioren2000** bepleit een wettelijke regeling om de Senioren als derde sociale partner te erkennen.

De diverse overheden moeten ten behoeve van ondermeer de Senioren een beleid voeren dat vrije keuzemogelijkheden insluit. Op de terreinen van gezondheidszorg, ouderenzorg, wonen, mobiliteit, arbeid en inkomen moet keuzevrijheid bestaan. In het treffen van algemene voorzieningen wordt vooraf gezien of deze voorzieningen bruikbaar, bereikbaar en toegankelijk zijn voor Senioren. Om die reden bepleit **Senioren2000** de invoering van een Ouderen Effect Rapportage.

In de Tweede Kamer maakt de fractie van **Senioren2000** zich sterk voor de belangen van de Senioren. Hierbij zet zij zich niet af tegen de belangen van andere generaties.

Met name onder Senioren leeft het besef dat **jong en oud samen verantwoordelijk zijn voor de samenleving!**

Als politieke partij komt **Senioren2000** op voor het persoonlijk en maatschappelijk welzijn van met name Senioren en jongeren, mensen met een handicap en voor diegenen die moeten rondkomen van een sociaal minimum. **Kortom:voor allen die zorg behoeven.**

**SENIOREN2000 STAAT VOOR HET VERBETEREN
VAN DE KWALITEIT VAN ONZE SAMENLEVING!**

KERNPUNTEN VAN BELEID.

DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN. ALGEMEEN BELEID.

Er moet een structureel overheids-beleid komen om de verouderende 'BABY-BOMERS' van de jaren veertig en vijftig op te vangen.

TOELICHTING.

In de afgelopen 25 jaar nam het aantal inwoners van 55 jaar en ouder met bijna 25% toe tot ruim 3,5 miljoen. Voor de komende 25 jaar wordt een toename van 60% verwacht.

Deze versnelling in de groei van de oudere bevolking houdt verband met de "BABY BOOM", de geboortegolf van de jaren veertig en vijftig. De versnelde groei van het aantal Senioren zal op betrekkelijk korte termijn merkbaar zijn op de arbeidsmarkt: vraag en aanbod zijn niet langer in evenwicht. Na 2010 zal dit merkbaar worden bij de financiële oudedags-voorzieningen. Tevens zal deze groei leiden tot schaarste aan seniorwoningen. Op de grote nieuwbouw-lokaties worden momenteel vooral eengezinswoningen gebouwd. Een inhaalslag voor meer te bouwen senior-woningen betekent een extra aanslag op de schaarse ruimte.

De dubbele vergrijzing (vergrijzing van hoogbejaarden bóven de 75 jaar) zal zich de komende 25 jaar minder sterk voordoen dan de afgelopen tijd.

Ook in absolute zin zal de omvang van de hoog-bejaarden minder snel toenemen dan voorheen het geval was. De druk op de voorzieningen die door hoog-bejaarden veel worden gebruikt, zoals op het vlak van de zorg en het wonen, zal niet afnemen.

OPENBAAR BESTUUR.

Het open debat in de politiek moet hersteld worden. Het functioneren van de overheden wordt gecontroleerd op rechtmatigheid en doelmatigheid.

TOELICHTING.

De kwaliteit van de democratie moet verbeterd worden. Daarvoor is nodig dat het primaat van de politiek wordt hersteld.

Het openbaar bestuur op rijks-, provinciaal- en gemeentelijk niveau moet beperkt worden op hoofdlijnen. Overproductie van beleid moet worden teruggebracht. De controle op het functioneren van het openbaar bestuur wordt ernstig belemmerd ondermeer door de overmatige informatie door middel van rapporten, nota's etc. Het efficiënt besturen komt hierdoor volledig in het gedrang. De papierstapel moet daarom zeer aanzienlijk worden teruggebracht.

De klantvriendelijke dienstverlening en de voorlichting naar de samenleving moet worden verbeterd.

Het benoemen van gedeputeerden en wethouders moet gebeuren door en vanuit de gekozen leden van Provinciale Staten en Gemeenteraden. Het aantrekken van deze (dagelijkse) bestuurders van buiten de Staten en Raden wordt afgewezen.

De instelling van een rekenkamer voor provincies en gemeenten is een vereiste.

OUDEREN EFFECT RAPPORTAGE.

In het beleidsproces van de overheid (rijk, provincie en gemeente) moeten Ouderen Effect Rapportages worden uitgevoerd.

TOELICHTING.

Het overheidsbeleid moet worden afgestemd op het brede scala van de behoeften die ouderen hebben. Dit instrument heeft tot doel om beleidsvoornemens, welke door overheden worden ontwikkeld, te toetsen op de gevolgen voor ouderen. Beleid wat slecht uitwerkt voor ouderen moet nagelaten worden.

INVESTEREN IN ZORG.

Senioren2000 wil voorkomen dat er een twee-deling in de gezondheidszorg ontstaat, waarbij "productieven" voorrang krijgen op post-actieven en in actieven.

TOELICHTING.

Een meerderheid van de ouderen lijdt aan chronische ziekten en een klein deel daarvan lijdt aan één of meer ernstige aandoeningen. De meeste chronische aandoeningen zijn noch te voorkomen noch te genezen. Wel zijn deze aandoeningen zodanig te behandelen, dat een groot deel van de zelfstandig wonende ouderen van 55 jaar en ouder die aan een dergelijke ziekte lijden zich gezond voelen. Dat neem niet weg, dat door de groei van het aantal ouderen het beroep op de gezondheidszorg zal toenemen. De huidige wachtlijsten problematiek in de gezondheidszorg heeft geleid tot een discussie over wie het eerst geholpen moet worden.

Senioren moeten zeker zijn van voldoende zorg en speciaal van gezondheidszorg. Aan ziektekostenverzekeraars moet een acceptatieplicht worden opgelegd. Naast medische behandelmogelijkheden moet meer aandacht komen voor de verlichting en opvang van de gevolgen van ziekte voor het dagelijks leven van de patiënten en hun omgeving. Vanuit het oogpunt van ongevallenpreventie zijn aanpassing van de woning en de woonomgeving noodzakelijk.

Senioren2000 constateert, dat er sprake is van een "kantelproces" in onderdelen van de zorg. Momenteel is er vooral een schaarste aan middelen. Door een jaarlijkse verhoging van het zorgbudget met 3,6% kunnen de "fileproblemen" in de diverse sectoren van de zorg opgelost worden.

Daarnaast is er aan de onderkant van de zorg een vraag naar geschikt, veelal lager opgeleid personeel. Bijverdiene met behoud van uitkering kan stimulerend werken naar twee kanten: enerzijds lost men daarmee (gedeeltelijk) de vraag op naar laag geschoold personeel, anderzijds opent het de weg naar een betere herintreding voor (langdurig) werkzoekenden. **Zie ook het hoofdstuk: Recht Op Arbeid.**

Opleidingen in de zorgsector moeten aansluiten op de zorgbehoeften. Met name is de behoefte aan goed opgeleide geriatrische verpleegkundigen een vereiste om in een vroeg stadium ondermeer het probleem van dementie te onderkennen. De zorgverlening moet beter afgestemd worden op de behoefte aan zorg.

NOOT VAN DE COMMISSIE: het onderdeel "ZORG" vereist nog nadere studie en discussie. De commissie wil dit onderdeel nader uit laten werken. Jet Nijpels heeft toegezegd hieraan een bijdrage te zullen leveren.

ONDERWIJS EN OPLEIDING.

Scholing, inclusief her- en bijscholing, moet principieel voor iedereen bereikbaar zijn en permanent van karakter.

TOELICHTING.

Onderwijs (en opvoeding) moeten (weer) op menselijke maat worden gebracht.

Één van de punten die in het (basis)onderwijs van groot belang zijn, is geborgenheid en persoonlijke aandacht. De mega-scholen zijn nauwelijks in staat die te bieden. In het basis-onderwijs moeten scholen niet gedwongen worden tot fusies. Op **bestuurlijk niveau** kan fusie best voordelen opleveren, bijvoorbeeld door gezamenlijk inkoop beleid van leermiddelen.

Het wordt hoog tijd dat er meer aandacht komt voor immaterieële zaken. Onderwijs moet in de eerste plaats de functie hebben van het verbreden van de eigen horizon om van daaruit een keuze te maken. Het lijkt er nu op of het "klaar-stomen" voor een baan de eerste prioriteit van het onderwijs is.

Tevens zijn scholen onmisbare gemeenschappen in kleine kernen, die ten gevolge van gemeentelijke herindeling dreigen te verworden tot "dode" dorpen.

Het lager beroeps-onderwijs (LBO) moet in staat worden gesteld om met de inzet van goede vakmensen de praktijklessen op een kwalitatief niveau te brengen, vooral ten aanzien van manuele- en creatieve vaardigheden. De LBO's zijn immers de scholen om goed voor te bereiden op het Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO); deze bieden betere mogelijkheden dan de scholen voor algemeen vormend onderwijs. Daarom pleit Senioren2000 ook voor meer praktijkgerichte lessen in het basis- en voortgezet algemeen vormend onderwijs zoals creativiteit in musische- en manuele vaardigheden.

In sectoren van de dienstverlening, waaronder de zorg, zal de vraag naar laag opgeleiden toenemen. Door de hoogte van de loonkosten is er sprake van een structurele onderbezetting. Door her-invoering van het leerlingenstelsel (leerling-gezel-meester) kunnen de loonkosten in de beginfase van een carrière gedrukt worden. Daartegenover staat dat men een vak leert.

De afgelopen decennia is het opleidingsniveau van ouderen aanzienlijk toegenomen. De na-oorlogse generaties die geprofiteerd hebben van de groei van de onderwijsdeelname treedt toe tot de rangen der Senioren. In vergelijking met jongere volwassenen zijn ouderen, en met name oudere vrouwen, nog steeds laag opgeleid. Ook blijft de deelname van werkende ouderen aan opleidingen nog steeds achter. Senioren2000 is van mening dat bijscholing en deskundigheidsbevordering van werkende ouderen noodzakelijk is om vervroegde uittreding terug te dringen.

Het op peil houden van kennis en vaardigheden is van groot belang om ondermeer leeftijdsbewust personeelsbeleid te kunnen voeren. Er moeten gerichte educatieve programma's voor Senioren komen, vooral op het gebied van informatietechnologie. De H.O.V.O. (Hoger Onderwijs Voor Ouderen) is hiervoor een goede gelegenheid.

De "Education-Permanente" moet iedereen, maar vooral de ouderen in staat stellen om als volwaardig werknemer te blijven functioneren. De overheid heeft daarbij een duidelijke voorbeeld functie.

BESTRIJDING VAN LEEFTIJDSDISCRIMINATIE.

Het verbod op leeftijds-discriminatie moet worden opgenomen in de grondwet. Leeftijd mag geen rol spelen bij werving, selectie en ontslag.

TOELICHTING.

Als gevolg van een dalend geboortecijfer zal in de komende decennia een beroep moeten worden gedaan op de oudere werknemer. Oudere werknemers hebben een intrinsieke waarde voor het arbeidsproces. Door bijscholing en deskundigheids-bevordering kan deze waarde in stand worden gehouden.

Demotiebeleid (het verlagen in rang en salaris) mag geen onderdeel uitmaken van de (CAO)onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers. Bij de Regionale Bureau's Arbeidsvoorziening (RBA's) moeten onafhankelijke vertrouwenspersonen worden benoemd waar gevallen van leeftijdsdiscriminatie kunnen worden gemeld. De overheid, als grootste werkgever, moet hierbij een voorbeeld-functie vervullen. In sociale jaarverslagen moeten overheidsinstellingen en het particuliere bedrijfsleven zich verantwoorden over de wijze waarop ze een **niet discriminatoir leeftijdsbeleid** voeren.

DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN EN RUIMTELIJKE SCENARIO'S.

Senioren2000 wil de kloof tussen woonbehoeften en woningvoorraad verkleinen.

TOELICHTING.

Op het terrein van het ruimtegebrek en met name de volkshuisvesting wordt nauwelijks rekening gehouden met de vergrijzing en het stijgend aantal eenpersoons huishoudens. Ongeveer 60% van de huishoudens bestaat uit één of twee personen. Van de woningvoorraad is 70% opgebouwd uit eengezinswoningen. Enerzijds wordt, door vergrijzing en verweduwing, de behoefte aan seniorenwoningen groter waardoor de kloof tussen woonbehoeften en woningvoorraad alleen maar groter wordt. Anderzijds worden, onder druk van de markt, vooral eengezinswoningen gebouwd. Het beslag op de schaarse ruimte neemt hierdoor toe.

TRENDBREUK IN HET RUIMTELIJK BESTEMMEN.

Bij nieuwe woningprojecten wordt primair rekening gehouden met de woningbehoeften van komende generaties Senioren.

TOELICHTING.

Er moet een trendbreuk komen in het ruimtelijk denken en bestemmen. De beschikbare ruimte voor woningen, recreatie, infrastructuur en natuur wordt steeds kleiner. Het marktdenken door middel van projectontwikkelaars speelt hierin een belangrijke rol. Uitgangspunt van duurzaamheid wordt slechts als randvoorwaarden gehanteerd. Heerst nu de filosofie van het bieden van onderdak, deze filosofie zal veranderd moeten worden in het bieden van **passend onderdak**.

Bij de ontwikkeling van nieuwe ruimtelijke plannen moet een Ouderen Effect Rapportage verplicht gesteld worden.

HUISVESTING.

Senioren2000 wil dat alle nieuwbouwwoningen standaard aangepast gebouwd worden. De huurlasten voor huishoudens met een minimuminkomen mogen niet meer dan 18% van het netto besteedbaar inkomen bedragen.

TOELICHTING.

Slechts een klein deel van de ouderen en mensen met een handicap woont in woningen die speciaal voor hen gebouwd zijn. De meesten wonen in een standaard woning. Waren ouderen vroeger oververtegenwoordigd in de oudste delen van de woningvoorraad, momenteel wonen zij veelal in het vroeg-naoorlogse deel van die voorraad.

De meeste Senioren wonen niet in een aangepaste woning, die voorzien is van **Seniorenlabel**. Ouderen zijn honkvaster dan de jongere generaties. Naarmate men ouder wordt neemt de behoefte om kleiner te wonen toe. Na het vijftigste levensjaar treedt de zogenoemde legnestfase in. Op latere leeftijd vindt "verweduwing" plaats. In de motieven om te verhuizen spelen gezondheids- en mobiliteitsoverwegingen een (grote) rol.

Bij renovaties, groot onderhoud en middels opplus-programma's moet de bestaande voorraad aan huurwoningen zoveel mogelijk aangepast worden. Een groot deel van de bouwprogramma's op de VINEX-LOKA-

TIES (Vinex=Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra) wordt niet binnen de oorspronkelijke termijnen gerealiseerd. Deze programma's moeten bijgesteld worden aan de toekomstige behoeften aan Seniorenwoonvormen zoals: urban villa's, tandemwoningen en groeps-wonen.

Zowel in de koop- als in de huursector worden woon-zorgarrangementen aangeboden. Naarmate men meer zorg heeft maakt men gebruik van een aantal extra voorzieningen zoals: woondiensten, welzijnsdiensten en zorgdiensten. De kosten daarvan mogen voor ouderen met een laag inkomen geen beletsel zijn. De overheden moeten deze ontwikkelingen met kracht stimuleren. Een anticiperende markt vereist een sturende overheid!

OPENBAAR VERVOER

De rijksoverheid heeft de maatschappelijke plicht de verantwoording op zich te nemen tot het instandhouden van een optimaal openbaar vervoer in het gehele land.

Marktwerking zal hieraan ondergeschikt moeten zijn.

TOELICHTING.

Senioren2000 heeft als uitgangspunt van nieuw beleid de vervoers-behoeften van de reiziger.

- Marktwerking mag in algemene zin **nimmer** een negatieve invloed hebben op de vervoerbehoefden van de reiziger; met name is dat van toepassing voor ouderen en ondermeer gehandicapten.
- Service-verlening en frequentie zijn voorwaarden voor kwaliteit. Tevens moet het vervoer betaalbaar en bereikbaar blijven.
- Het vervoer via N.S., metro., tram, bus en taxi moet als één pakket worden aangeboden en op elkaar worden afgestemd.
- Er moet één vervoersbiljet komen ongeacht de bestemming waarheen men reist.
- Concentraties van winkelbedrijven, ziekenhuizen, zorg centra, verzorgings- en verpleegtehuizen moeten kwalitatief bereikbaar worden. De infrastructuur van het openbaar vervoer moet ondermeer daarop worden afgestemd.
- Haltes moeten voldoende bescherming bieden i.v.m. weersomstandigheden.
- Daar waar vrije bus- en taxibanen noodzakelijk zijn worden deze

aangelegd, ev. ten kosten van het individuele vervoer.

De huidige kortingsregelingen voor scholieren en 65+-ers moet gehandhaafd blijven.

Dat betekent:

- a. goede frequentie;
- b. rechtstreekse verbindingen;
- c. goede aansluitingen (bij overstap bijv.);
- d. aansluiting op de bebouwing;
- e. direct vervoer naar de centra van de steden.
- f. gebruik maken van de bestaande infrastructuur.
- g. op het ogenblik bestaat 68% van de reizigers uit woon-werkverkeer en woon- schoolverkeer: **zij zijn gebaat bij snelheid!** Als marktwerking slechts oog heeft voor deze groep gaat zal dat ten kosten gaan van ouderen en ondermeer de gehandicapten.

Er ontstaat steeds minder ruimte voor wonen en werken als gevolg van ondermeer bevolkingsgroei en de behoefte aan meer woningen en bedrijfsterreinen. De druk op de schaarse ruimte wordt hierdoor steeds groter.

Reeds een aantal jaren spreken we in Nederland over de mobiliteitsproblemen. Vele overheidsnota's hebben de oplossings-richtingen beschreven: minder autogebruik en meer openbaar vervoer. De realiteit is echter een andere: **ondanks maatregelen om het autogebruik te ontmoedigen stijgt het auto-bezit en het auto-gebruik en daalt het aandeel van het openbaar vervoer!**

Om hierin verbetering c.q. verandering aan te brengen en de rol van het openbaar vervoer met name in het stadsgewestelijk verkeer te verbeteren heeft de Tweede Kamer recent een uitspraak gedaan over de aanleg van LIGHT-RAIL. Light-Rail is een vorm van openbaar vervoer waarin NS, gemeentelijke vervoerbedrijven (metro, tram en bus) en streekvervoer een nieuwe vorm van openbaar vervoer willen opzetten. Met name is deze ontwikkeling van belang voor de Randstad.

Vanaf 1998 mag NS onrendabele spoorvoorzieningen afwijzen die met name voorkomen in veel regio's **buiten de Randstad**.. NS heeft 30 onrendabele treindiensten aangemeld bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W). Volgens de afspraken zullen deze lijnen tot medio 1998 worden uitgevoerd. V&W kan aanvullende contracten sluiten om te voorkomen dat er een ontoereikend voorzieningen-niveau ontstaat.

In oktober 1996 heeft de minister van V&W de Tweede Kamer medege-deeld wat zij met deze contractsector wil. Daartoe is een driedeling gemaakt:

1. Categorie A: treindiensten die **moeten** blijven en waarvoor de minister een contract wil sluiten (veelal treindiensten in de Randstad);
2. Categorie B: treindiensten die **mogen** blijven maar waar een zwaar verbeterd traject moet worden ingezet, lagere kosten en hogere opbrengsten (vooral Oost- en Midden Nederland);
3. Categorie C: treindiensten die na 1998 **aanbesteed gaan worden** en waarbij de financiële-en bestuurlijke verantwoordelijkheid wordt overgedragen aan de decentrale overheid.

Indien er wordt overgegaan tot het aanbesteden van (regionale) openbaar vervoerslijnen moet de toekomstige concessiehouder verplicht worden tot het vragen van zwaarwegend advies aan een consumentenplatform over het voorgenomen uitvoeringsplan. Dit consumentenplatform moet bestaan uit de verschillende reizigersgroepen: woon-werk-, woon-school- en sociaal-recreatieve reizigers.

FINANCIËN.

Incidentele meevallers moeten gebruikt worden:

- a. voor het verlagen van het financieringstekort;
- b. voor het repareren van de koopkracht van de A.O.W.

TOELICHTING.

Senioren2000 is van oordeel, dat zorgvuldig moeten worden omgesprongen met de beschikbare middelen.

EUROPESE MONETAIRE UNIE (EMU).

De invoering van een Europees sociaal minimum mag niet in strijd zijn met het Nederlandse stelsel van sociale zekerheid.

TOELICHTING.

Senioren2000 maakt zich zorgen over het hoge tempo waarin de Europese samenwerking gestalte krijgt. Een groot aantal landen moet de toetredingsnorm nog waar kunnen maken.

De Nederlandse regering moet zich verzetten tegen het hanteren van Europese normen met betrekking tot ons sociale stelsel. Met name ons stelsel van oudedags-voorziening mag geen achterstand oplopen door toetreding tot de Europese Monetaire Unie.

ARBEID EN INKOMEN.

De participatie van oudere werknemers aan het arbeidsproces, mede uit financieel-economisch oogpunt, is noodzakelijk.

TOELICHTING.

De geringe arbeidsdeelname van Senioren zal in toenemende mate als een belangrijk maatschappelijk probleem worden ervaren. Slechts een kwart van de bevolking tussen de 55 en 64 jaar heeft betaald werk. Twee op de vijf mannen en één op de acht vrouwen verrichten nog betaald werk. Van de 60 tot 64-jarigen heeft zelfs niet meer dan één op de zes mannen en één op de twintig vrouwen werk.

Door de omvangrijke uittreding van Senioren uit het arbeidsproces leveren ouderen een geringere bijdrage aan de financiering van de collectieve voorzieningen dan werkenden. Mede doordat de laatste jaren ouderen gestimuleerd werden ruim voor hun 65e jaar de arbeidsmarkt te verlaten heeft de indruk postgevat dat ouderen geen "produktieve" bijdrage meer willen en kunnen leveren aan de samenleving. Werkgevers investeren niet meer in oudere werknemers. Werklozen boven de 45 jaar hebben nauwelijks een kans om aan het werk te komen.

Indien maatschappelijke ontwikkelingen het voor ouderen noodzakelijk maken langer in het arbeidsproces deel te blijven nemen zullen politiek, werknemers- en werkgeversorganisaties zo spoedig mogelijk beleid moeten gaan ontwikkelen.

Reeds in een zeer vroeg stadium zal er binnen de arbeidsorganisaties een **totaal pakket** van sociaal beleid ontwikkeld moeten worden. Anders zal de oudere werknemer van morgen spoedig de gevolgen van een slecht beleid ondervinden: geen andere mogelijkheid blijft voor hem open dan de WAO!

Middels een leeftijdsbewust personeelsbeleid moet demotie worden tegengegaan. Tevens zal door middel van flexibele pensionering, recht op deeltijdwerk en regelingen voor zorg- en calamiteitenverlof, alsmede door invoering van loopbaanonderbrekingen werknemers gedurende hun carrière gemotiveerd blijven om deel te nemen aan het arbeidsproces.

Extra aandacht moet worden besteed aan de positie van oudere vrouwen op de arbeidsmarkt. Door her-intreding te bevorderen kan voorkomen worden dat oudere vrouwen na hun pensionering tot armoede veroordeeld zijn.

RECHT OP ARBEID.

Senioren2000 is voorstander van een sociaal recht op arbeid. Diegenen die kunnen werken moeten ook werken.

TOELICHTING.

Met hen die geen werk kunnen vinden moet een her-intredings-contract worden afgesloten. Daarin wordt bepaald op welke wijze de toetreding tot de arbeidsmarkt plaats vindt.

Het begrip arbeid moet een ruimere invulling krijgen dan alleen maar loonvormende (betaalde) arbeid. Veel vrijwilligerswerk heeft een "toegevoegde maatschappelijke waarde". Dit werk ten behoeve van de samenleving en de medemens moet dan ook gewaardeerd worden. Mogelijkheden zijn: collectieve verzekeringen van vrijwilligers, verruiming van de fiscale toegestane onkosten vergoedingen en verbetering van de mogelijkheid tot deskundigheidsbevordering. Tevens kan gedacht worden aan het formeren van een "vrijwilligers-pool" waarbij het mogelijk kan zijn om zich collectief te verzekeren voor een aanvullend pensioen.

RECHT OP EEN REDELIJK INKOMEN.

Senioren2000 wil een beleid van inkomens- en koopkracht-garanties.

TOELICHTING.

Mensen die niet meer kunnen werken behoren door de samenleving op een goede wijze onderhouden te worden. De post-actieven mogen niet worden uitgesloten van de voordelen van de economische groei. Zij moeten een koopkracht-garantie krijgen nadat er een koopkracht-reparatie heeft plaatsgevonden.

Het minimum loon moet gehandhaafd blijven, zodat de kloof tussen minimumloon en uitkering voldoende breed is: de prikkel voor werkzoekenden om te blijven zoeken naar betaalde arbeid blijft daardoor aanwezig.

Voorkomen moet worden, dat huishoudens met een inkomen net boven de kwijscheldings-grenzen een armoedeval doormaken. Het is de plicht van de overheid om armoede door middel van generiek beleid te bestrijden.

Bijna 80% van de huishoudens met ouderen heeft inkomsten uit een aanvullend pensioen. Daarvan heeft 75% tevens inkomsten uit arbeid, winst of sociale uitkeringen die door jongere huisgenoten worden ingebracht of inkomsten uit vermogen. De AOW blijft, met een aandeel van 45%, de belangrijkste bron van inkomsten voor ouderen. Bij alleenstaanden is dat aandeel groter (57% bij alleenstaande vrouwen). Zij hebben immers geen pensioen opgebouwd.

Het inkomen van ouderen is sinds begin jaren tachtig achter gebleven bij de ontwikkeling van het modale loon. Ouderen hebben minder in de welvaart gedeeld en een koopkracht achterstand van ongeveer 20% opgelopen. Aan de andere kant zijn de huren en de gemeentelijke belastingen explosief gestegen. Ongeveer twee-derde van de ouderen heeft een inkomen dat beneden het niveau van het modale inkomen ligt. Van hen zijn 84% alleenstaanden. Terwijl de inkomsten-ontwikkeling van ouderen achterblijft geven ouderen meer dan het gemiddelde uit aan wonen en verzorging en minder aan ontwikkeling, ontspanning, verkeer en kleding.

De kosten voor wonen, zorg en gezondheidszorg zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Vooral ouderen met een inkomen dat lager is dan 150% van het sociale minimum maken een armoedeval door. Zij moeten schulden maken en interen op hun vermogen. De sterk gestegen woonlasten bijvoorbeeld worden gecompenseerd door minder geld uit te geven aan voeding.

Ook de post ziektegebonden uitgaven kan bij chronisch zieken en mensen met een handicap stijgen tot 20% van het inkomen. De eigen bijdragen in de gezondheidszorg zijn mede oorzaak van de armoedeval van vele ouderen. Het is **onaanvaardbaar** dat mensen in hun derde levensfase veroordeeld worden tot armoede. Senioren2000 pleit voor een inkomenspositie van Senioren die zodanig is dat participatie en integratie van ouderen in de samenleving mogelijk blijft. Het sinds 1980 opgelopen koopkracht-verlies van de AOW moet worden ingelopen.

LASTENDRUK.

Senioren2000 pleit voor lastenverlichting van de burgers.

TOELICHTING.

Veel Nederlanders hebben een klein vermogen opgebouwd door de aankoop van een eigen huis. Het eigen huis is een vorm van oudedagsvoorziening. Veel mensen met een eigen huis en een klein pensioen komen na her-taxatie van hun huis in het kader van de Wet Onroerende Zaken (WOZ) en grote problemen. Zij worden hoger aangeslagen voor de vermogensbelasting, het huurwaardeforfait in de inkomstenbelasting stijgt, de onroerend zaakbelasting (OZB) stijgt evenals de heffingen van het waterschap.

Senioren2000 wil geen vermogensbelasting heffen onder een vermogen van fl. 500.000,00. De hypotheek-rente van de eerste hypotheek blijft gehandhaafd als aftrekpost voor de inkomstenbelasting.

Aan de ongebreidelde groei van de gemeentelijke belasting-tarieven moet op korte termijn een halt worden toegeroepen! De inningskosten moeten worden teruggebracht.

PENSIOENEN.

De AOW als basis-pensioen moet worden hersteld. De uit te keren pensioenen moeten gebaseerd zijn op het eind-loonstelsel.

TOELICHTING.

De AOW moet gekoppeld worden aan de loonontwikkeling. Door grondslagverbreding, fiscale maatregelen en meer mensen aan het werk moet de AOW voor de toekomst zeker worden gesteld. De financiering van de zogenaamde AOW-pot moet een onderdeel van de begrotings-structuur van de overheid worden.

De Algemene Nabestaanden Wet moet worden gerepareerd.

Vertegenwoordigers van de Senioren moeten in de besturen van pensioenfondsen worden opgenomen.

ONTWIKKELINGS-SAMENWERKING.

Senioren2000 wil een doelmatige besteding van de gelden die voor dit doel worden vrijgemaakt.

TOELICHTING.

Om op afstand te beoordelen of er een effectief gebruikt gemaakt wordt van hulp die wordt aangeboden is een uiterst moeilijke zaak. Door middel van een parlementaire enquête moet inzicht worden verkregen in de effecten van de huidige vorm van ontwikkelings-samenwerking. Aan de hand van de conclusies van deze enquête kan nieuw beleid worden ontwikkeld. Dan kan bezien worden of niet met minder geld toch meer effect gesorteerd kan worden.

Voorkomen moet worden dat door accentverschuivingen het investeren van meer middelen naar stedelijke projecten ten koste gaat van het platteland. Dit kan namelijk tot gevolg hebben dat het platteland nog meer leegloop ondervindt doordat de trek naar de steden daardoor wordt geïntensiveerd. Wel moet veel aandacht geschonken worden aan projecten die afgestemd zijn op de belangen voor vrouwen. In veel landen zijn het de vrouwen die de economie in stand houden. Met name moet aandacht geschonken worden aan kleine projecten, aan de basis van de samenleving. Die sorteren het meeste effect.

Gestreefd moet worden dat ontwikkelingsgeld besteed wordt via zogenaamde N.G.O.'s, (Non-Gouvernementele-Organisaties) om corruptie zoveel mogelijk tegen te gaan. N.G.O.'s zijn bijvoorbeeld: NOVIB, I.C.C.O, D.O.G.

Vraagtekens kunnen worden gezet bij de vanzelfsprekendheid waarmee Nederland, boven de Europese norm, geld vrijmaakt voor ontwikkelings-samenwerking. De regering moet bevorderen dat post-actieven hun deskundigheid in kunnen zetten in projecten voor ontwikkelings-samenwerking. Hiertoe moeten, zo nodig, de regels van de uitkeringsinstanties worden bijgesteld.

INTEGRATIE VAN ALLOCHTONEN.

Senioren2000 is voorstander van volledige integratie.

TOELICHTING.

De sleutel tot integratie is de beheersing van de nederlandse taal. Allochtone ouderen van de eerste generatie moeten recht hebben op bestaande voorzieningen in het kader van de ouderenzorg.

Extremistische organisaties, die conflicten uit het land van herkomst in Nederland uitvechten moeten worden verboden en ontbonden.

VLUCHTELINGEN.

Nederland moet een beperkt vluchtelingenbeleid voeren.

TOELICHTING.

Senioren2000 is van mening, dat de huidige asiel procedures sneller en humaner moeten verlopen. Politieke vluchtelingen moeten in ieder geval worden toegelaten. Wel moeten zij aannemelijk kunnen maken dat zij werkelijk diegenen zijn waarvoor zij zich uitgeven. Ondermeer moet van vliegtuig-maatschappijen geëist worden, dat men een fotokopie van het paspoort en/of vervoerbewijs bij aankomst in Nederland afgeeft aan de bevoegde instanties. Vluchtelingen die hier terecht verblijven moeten tijdens hun verblijf in staat worden gesteld een actieve bijdrage te leveren aan de nederlandse samenleving. Hun deskundigheden moeten worden benut.

Voor economische vluchtelingen bestaat geen pardon!. In nauwe samenwerking met ontwikkelingshulp moet voor deze categorie hulp gezocht worden in hun regio van herkomst.

Er moet een beleid komen wat voorkomt dat vluchtelingen na de asiel-procedures in het illegale circuit terecht komen.

MILIEU, NATUUR EN LANDBOUW.

Op termijn moet worden overgeschakeld naar een duurzame land- en tuinbouw.

Biologische land- en tuinbouw moet sterk worden bevorderd.

TOELICHTING.

Het uitgangspunt van Senioren2000 hierbij is het volgende.

De aarde, haar ecosystemen, welvaarts- en welzijnsbronnen moeten met respect worden behandeld: zij zijn de erfenis voor de volgende generaties. Daarom is stimulering en uitbreiding van biologische land- en tuinbouw van zeer groot belang. Het realiseren van een duurzame samenleving is, naast een regelende, een studerende en een handhavende overheid ook een zaak van de burgers zelf.

In het tarievenbeleid kan het appèl op de burger tot uitdrukking komen. Het "vervuiler betaalt-principe" wordt sterk doorgevoerd.

Afvalverwerking vindt gescheiden plaats en wordt verrekend via het aangeboden gewicht.

Bij milieu- en energieheffing wordt een laag vastrecht geheven en een hoog gebruikerstarief. Chronisch zieken en zij die via de bijstandswet een uitkering ontvangen worden hierdoor echter gedupeerd. Zij moeten in de fiscale sfeer compensatie ontvangen.

Senioren2000 is van oordeel dat de agrarische sector van groot economisch belang is voor Nederland. Veel overheids-subsidies worden aangewend om de concurrentiepositie van Nederland overeind te houden. Niet de overproduktie moet worden gesubsidieerd maar een duurzame bedrijfsvoering.

VREDE EN VEILIGHEID.

Senioren2000 bepleit een in omvang beperkt, goed opgeleide en gemotiveerde krijgsmacht.

TOELICHTING.

Een vredesbeleid veronderstelt voortdurende waakzaamheid. Met een verantwoord uitgeruste krijgsmacht kunnen taken in internationaal verband worden vervuld.

JUSTITIE.

Het bestaan van Recht en Rechtspraak moet in alle geledingen van de samenleving herkenbaar en realiseerbaar zijn.

TOELICHTING.

Waar recht en gerechtigheid ontbreken moet door de overheid duidelijk worden gemaakt dat deze fundamentele zaken van essentieel belang zijn in een samenleving. Primair moet hierbij zijn, dat de rechtspraak voor **alle burgers beschikbaar is!** Indien de gang naar de rechter, om financiële redenen, niet voor iedere burger mogelijk is ontbreekt een wezenlijk element aan onze rechtspraak. Het is aan de overheid die maatregelen te nemen om een optimale rechtspraak voor alle burgers mogelijk te houden.

Politie en openbaar ministerie moeten zo zijn toegerust (kwalitatief en kwantitatief) dat de burger weer meer vertrouwen gaat krijgen in "Het Gezag". Nodig is: meer inzet en creativiteit om oorzaken van criminaliteit te achterhalen en preventief te werken.

Veel voorkomende criminaliteit moet hard aangepakt worden door middel van lik op stuk beleid. Behalve voor meer blauw op straat pleit Senioren2000 vooral voor "beter blauw". Beter opgeleide agenten, basis-voorzieningen voor de politie dicht bij de burger, "kantoor" op straat. De grote steden moeten de beschikking hebben over voldoende cellen. Bij kinderrecht en jeugdstrafrecht moet de rol van de ouders onder de aandacht komen.

De verkeersveiligheid moet meer aandacht krijgen. Daders van verkeersdelicten, waarbij slachtoffers overlijden of blijvend letsel onderhouden, moeten strenger worden bestraft. Bovendien moet hen een zorgplicht opgelegd worden voor de slachtoffers dan wel de nabestaanden.

Veel verkeersovertreders hebben lak aan de wet c.q. de wetgever. Dit is van toepassing bij het gemotoriseerde verkeer (auto's, motoren en bromfietsen) als bij het rijwielverkeer.

Ook van langzaam deelnemers, zoals fietsers, mag verwacht worden dat zij de regels van de verkeersveiligheid in acht nemen.

EUTHANASIE.

Senioren wil een raamwetgeving waardoor euthanasie een wettelijke basis krijgt.

TOELICHTING.

Uitgangspunt bij deze wetgeving is: eerbied voor de schepping en het zelf beschikkingsrecht c.q. vrijheid van het individu. Nimmer mag bij het naleven van deze wet **de verplichting tot het uitvoeren van euthanasie bij de arts worden gelegd.**

Voorkomen moet worden dat het stervensproces gemedicaliseerd wordt. Finale toetsing op/van de euthanasiepraktijk moet geschieden door de onafhankelijke rechter en niet door de beroepsgroep.

SENIOREN EN VEILIGHEID.

Senioren is voorstander van een integrale benadering van veiligheid.

TOELICHTING.

Ouderen voelen zich meer onveilig dan andere groepen in de samenleving. Een groot deel van de Senioren heeft het uitgaansgedrag veranderd of beperkt uit angst slachtoffer te worden van een misdrijf. Veel ouderen doen 's-avonds de deur niet open.

Veiligheid begint in huis en in de vertrouwde woonomgeving. Een aangepaste woning en een woonomgeving die niet belemmerend werkt op de afnemende mobiliteit van de ouder wordende mens doet het gevoel van veiligheid terugkeren. .